SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE JULIANE KOKOTT,

predstavljeni 29. januarja 2009 [1]

I – Uvod

1. Še preden je bila izdana sodba v zadevi „C“ (C-435/06) [2] je finsko vrhovno upravno sodišče, Korkein hallinto-oikeus, Sodišču ponovno predložilo vprašanja v zvezi z razlago Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000. [3]

2. Najprej postavi vprašanje, na katero je bilo v sodbi C odgovorjeno pritrdilno, ali se Uredba uporablja za ukrepe prevzema v varstvo in nastanitve otrok, ki so v nacionalnem pravu javnopravne. Nepojasnjena so nadaljnja vprašanja v zvezi z razlago predpisov o sodni pristojnosti za te ukrepe. Zlasti je treba podrobneje preučiti pojem otrokovega „običajnega prebivališča“, na katerega se v prvi vrsti navezuje mednarodna pristojnost. Nadaljnja vprašanja se nanašajo na upravičenje za sprejetje začasnih ukrepov s strani sodišča, ki ni pristojno za odločanje v zadevi v glavni stvari.

II – Pravni okvir

A – *Pravo Skupnosti*

3. V uvodni izjavi 12 Uredbe št. 2201/2003 so pojasnjeni motivi za posamezna pravila o pristojnosti:

„Temelji pristojnosti v zadevah starševske odgovornosti, določeni v tej uredbi, so oblikovani tako, da kar najbolj upoštevajo interese otroka, zlasti kriterij povezanosti. To pomeni,

1 – Jezik izvirnika: nemščina.
2 – Sodba Sodišča z dne 27. novembra 2007 (ZOdl., str. I-10141).
3 – UL L 338, str. 1, kot je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 2116/2004 z dne 2. decembra 2004 (UL L 367, str. 1) – imenovana tudi Uredba Bruselj IIa.

da je v prvi vrsti pristojna država članica, v kateri ima otrok običajno prebivališče, z izjemo nekaterih primerov spremembe otrokovega prebivališča ali v skladu s sporazumom med nosilcema starševske odgovornosti.“

b) podelitev, izvrševanje, prenos, omejitev ali odvzem starševske odgovornosti.

[…]“

4. Naslednje določbe Uredbe št. 2201/2003 so za obravnavano zadevo posebej pomembne:

„*Člen 8*

„*Člen 1*

Splošna pristojnost

Področje uporabe

1. Sodišča države članice so pristojna v zadevah starševske odgovornosti v zvezi z otrokom, ki običajno prebiva v tisti državi članici v trenutku, ko je sodišče začelo postopek.

1. Ta uredba se uporablja ne glede na vrsto sodišča v civilnih zadevah, ki se nanašajo na:

2. Odstavek 1 se uporablja ob upoštevanju členov 9, 10 in 12.“

[…]

„Člen 13

Pristojnost na podlagi navzočnosti otroka

1. Kadar ni mogoče ugotoviti otrokovega običajnega prebivališča in se pristojnosti ne da določiti na podlagi člena 12, so pristojna sodišča države članice, kjer se otrok nahaja.

2. Odstavek 1 se uporablja tudi za otroke begunce ali otroke, ki so razseljeni na mednarodni ravni zaradi nemirov v njihovi državi.“

„Člen 17

Preizkus pristojnosti

Če je sodišču predložena zadeva, za katero po tej uredbi ni pristojno in za kater[o] je po tej uredbi pristojno sodišče druge države članice, se po uradni dolžnosti izreče za nepristojno.“

„Člen 20

Začasni ukrepi in ukrepi zavarovanja

1. Določbe te uredbe v nujnih primerih sodiščem države članice ne preprečujejo sprejetja začasnih ukrepov ali ukrepov zavarovanja glede v tej državi nahajajočih se oseb ali premoženja, ki jih predvideva pravo te

države članice, tudi v primeru, ko je po tej uredbi za odločanje o glavni stvari pristojno sodišče druge države članice.

2. Ukrepi iz odstavka 1 se prenehajo uporabljati, ko sodišče v državi članici, ki je po vsebini pristojno na podlagi te uredbe, sprejme ukrepe, za katere meni, da so primerni.“

III – Dejansko stanje in vprašanja za predhodno odločanje

5. Skladno z navedbami v predlogu za sprejetje predhodne odločbe temelji spor o glavni stvari na naslednjem dejanskem stanju:

6. A je mati C, D in E. Ona in otroci so sprva skupaj s F, očimom otrok, prebivali na Finskem. V njihovi stanovanjski skupnosti so bili otroci zaradi očimovega nasilništva enkrat že prevzeti v državno varstvo. Ukrep je bil pozneje odpravljen. Leta 2001 se je družina preselila na Švedsko. Poleti 2005 je sprva odpotovala na Finsko z namenom, da bo tam preživljala počitnice. Na Finskem je družina prebivala v stanovanjski prikolici na različnih prostorih za kampiranje in pri sorodnikih. Otroci niso hodili v šolo. Družina je 30. oktobra 2005 pri finski občini Y zaprosila za dodelitev socialnega stanovanja.

7. Z odločbami z dne 16. novembra 2005 je *Perusturvalautakunta* (odbor za varstvo osnovnih potreb) C, D in E na podlagi člena 18 Lastensuojelulaki (zakon o zaščiti otrok) prevzel v takojšnje varstvo in jih nastanil v rejniškem domu, ker so bili otroci prepuščeni sami sebi; v varstvo so bili prevzeti tudi zato, da se razjasni njihov položaj.

8. A in F sta zahtevala razveljavitev odločb o takojšnjem prevzemu v varstvo. S sodno odločbo z dne 15. decembra 2005 je *Perusturvalautakunta* zahtevo zavrnil, otroke na podlagi člena 16 Lastensuojelulaki prevzel v varstvo in odredil nastanitev v družinskem domu. To odločbo sta A in F neuspešno izpodbijala pri Hallinto-Oikeus (upravno sodišče).

9. Korkein-halinto Oikeus, ki rešuje pritožbo zoper to sodno odločbo, je Sodišču s sklepom

z dne 22. novembra 2007 v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. a) ali se Uredba Sveta (ES) št. 2201/2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 […] v celoti uporablja za izvršitev odločbe, kot je ta, izdana v postopku o glavni stvari, s katero je bil odrejen takojšen prevzem v varstvo in nastanitev otroka zunaj lastne družine, če je bila slednja izdana v obliki enega samega sklepa v okviru javnopravnih pravil o zaščiti otrok,

b) oziroma ali se Uredba glede na člen 1(2)(d) uporablja le za del sklepa, ki se nanaša na nastanitev zunaj lastne družine?

2. Kako je treba v okviru prava Skupnosti razlagati pojem običajnega prebivališča iz člena 8(1) ter z njim povezani člen 13(1) Uredbe, če ima otrok stalno prebivališče v eni državi članici, nahaja pa se v drugi državi članici, kjer nima stalne nastanitve?

3. a) Če se izhaja iz tega, da otrok v tej drugi državi članici nima običajnega prebivališča, pod katerimi pogoji se lahko v tej državi članici vendarle izvede ukrep zavarovanja (prevzem v varstvo) na podlagi člena 20(1)?

b) Ali so ukrepi zavarovanja v smislu člena 20(1) Uredbe samo tisti ukrepi, ki se lahko sprejmejo v skladu z nacionalnim pravom, in ali so pri uporabi tega člena predpisi nacionalnega prava o teh ukrepih zavezujoči?

c) Ali je treba po sprejetju ukrepa zavarovanja zadevo po uradni dolžnosti predati sodišču pristojne države članice?

4. Ali je treba v primeru, ko sodišče države članice ni pristojno, tožbo kot nedopustno zavreči ali zadevo predati sodišču druge države članice?“

10. V postopku pred Sodiščem so stališča zavzele finska, nemška, grška in italijanska vlada ter vlada Združenega kraljestva, pa tudi Komisija Evropskih skupnosti.

IV – Pravna presoja

A – *Prvo vprašanje za predhodno odločanje*

11. Prvo vprašanje je v bistvu enako prvemu vprašanju za predhodno odločanje v zadevi C-435/06. Na to vprašanje je Sodišče odgovorilo v sodbi z dne 27. novembra 2007 [4], ki jo je izdalo pet dni po izdaji predložitvenega sklepa:

„Člen 1(1) Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000, kot je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 2116/2004 z dne 2. decembra 2004, je treba razlagati tako, da pojem ‚civilne zadeve‘ v smislu te določbe zajema posamično odločbo, s katero je odrejen takojšen prevzem v varstvo in nastanitev otroka pri rejniški družini zunaj lastne družine, če je bila ta odločba sprejeta v okviru javnopravnih pravil o zaščiti otrok.“

12. Na prvo vprašanje za predhodno odločanje v obravnavani zadevi je treba temu ustrezno odgovoriti.

B – *Drugo vprašanje za predhodno odločanje*

13. Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem za predhodno določanje naproša za razlago pojma otrokovega običajnega prebivališča, na katerega člen 8(1) Uredbe št. 2201/2003 navezuje pristojnost sodišč [5] ustrezne države članice za odločanje v zadevah starševske odgovornosti. Ta razlaga hkrati vpliva na pristojnost sodišč države članice, kjer se otrok nahaja, vendar

4 – Navedena v opombi 2.

5 – Pojem „sodišče“ v smislu Uredbe št. 2201/2003 na podlagi člena 2(1) pomeni vse organe v državi članici, ki so v skladu s členom 1 pristojni za odločanje o zadevah s področja uporabe te uredbe.

tam nima običajnega prebivališča. Skladno s členom 13(1) Uredbe enostavna navzočnost utemeljuje pristojnost le, če ni možno ugotoviti drugega običajnega prebivališča.

14. Uredba ne vsebuje opredelitve pojma običajnega prebivališča. Iz uporabe pridevnika „običajno“ pa lahko kvečjemu sklepamo, da mora prebivališče izkazovati določeno stalnost ali rednost.

15. Iz neobstoja opredelitve pa ne izhaja, kot meni vlada Združenega kraljestva, da tega pojma ni možno podvreči nadaljnji pravni razlagi, temveč se njegov pomen izčrpa v naravnem pomenu besed. Pomen tega pojma je treba podrobno opredeliti ob upoštevanju njegovega pomena in cilja in pravnega konteksta, v katerem se pojavlja. Vladi Združenega kraljestva pa je treba pritrditi, da mora razlaga nacionalnemu sodniku dopuščati zadosten manevrski prostor za upoštevanje vseh dejanskih okoliščin, ki so pomembne v konkretnem primeru.

1. Temelji pravil o pristojnosti Uredbe št. 2201/2003 za odločbe v zvezi s starševsko odgovornostjo

16. Otroci potrebujejo posebno zaščito in skrb s strani staršev, oziroma če ti ne izpolnjujejo svojih obveznosti, s strani države oziroma drugih oseb, na katere je bila prenesena pravica do varstva in vzgoje otrok. Pri izdaji sodnih odločb, ki se nanašajo na starševsko varstvo in vzgojo, je treba, da bi se kar najmanj vplivalo na razvoj otrok, preprečiti dolgotrajne sodne postopke.

17. Za primere s čezmejnimi elementi Uredba št. 2201/2003 zagotavlja jasno določbo brez praznin o mednarodni sodni pristojnosti kot prvo predpostavko za izdajo hitrih sodnih odločb v interesu otroka. Pojmi, ki se v tej zvezi uporabljajo v Uredbi, so zaradi tega avtonomni in jih ni možno razlagati s sklicevanjem na nacionalno pravo, s čemer se zagotavljata enotna razlaga in uporaba pravil o pristojnosti ter preprečujejo spori o pristojnosti. [6]

18. Kot izhaja zlasti iz njene dvanajste uvodne izjave, je z Uredbo v prvi vrsti določeno, da so

6 – Glej v tem smislu sodbo C (navedena v opombi 2, točki 46 in 47).

pristojna sodišča države članice, v kateri ima otrok običajno prebivališče. Zaradi povezanosti ta sodišča namreč na splošno najlažje presojajo, kaj je v interesu otroka.

19. Pojem običajnega prebivališča, ki je osrednjega pomena za utemeljitev splošne pristojnosti na podlagi člena 8 Uredbe št. 2201/2003, pa tudi za druge na to neposredno ali posredno navezujoče se sodne pristojnosti (členi 9, 10 in 13), je treba razlagati ob upoštevanju te ciljne usmeritve.

20. Od običajnega prebivališča je treba razmejiti enostavno navzočnost. Navzočnost otroka v državi članici sicer prav tako utemeljuje povezanost s tamkajšnjimi sodišči. Ta navezna okoliščina pa nima enake kvalitete kot običajno prebivališče. Zaradi tega člen 13 Uredbe št. 2201/2003 sodiščem države članice, kjer se otrok nahaja, dodeljuje samo začetno pristojnost, ki odpade, ko se ugotovi običajno prebivališče v drugi državi.

21. Za razmejitev pristojnosti na podlagi členov 8 in 13 Uredbe je torej treba določiti merila, na podlagi katerih otrokovo prebivališče postane „običajno“ prebivališče in po katerih se razlikuje od manj tesne navzočnosti.

2. Razmerje Uredbe št. 2201/2003 do večstranskih konvencij

22. Ob izdaji Uredbe št. 2201/2003 je že obstajala cela vrsta večstranskih konvencij, ki veljajo za veliko držav članic ali za vse in ki vsebujejo določbe o sodni pristojnosti za odločbe s področja varstva in vzgoje. Uredba je delno nadomestila določbe teh konvencij v razmerju med državami članicami, delno pa velja poleg multilateralnih konvencij.

23. Ne glede na to so konvencije pomembna zgodovinska podlaga za nastanek Uredbe. Poleg tega morajo biti področja uporabe posameznih instrumentov med seboj koherentno razmejena. Navedeno predpostavlja enotno razumevanje pojma običajnega prebivališča, na katerega se navezujejo tako pravila konvencij kot tudi Uredbe.

24. Vsebinsko se Uredba št. 2201/2003 na tem področju zgleduje zlasti po Haaški konvenciji z dne 19. oktobra 1996 o pristojnosti, pravu, ki se uporabi, priznavanju, izvršitvi in sodelovanju na področju starševske odgovornosti in ukrepov za zaščito otrok [7] (Haaška konvencija iz leta 1996). [8] Člen 5(1) Haaške konvencije iz leta 1996 prav tako kot člen 8(1) Uredbe določa, da so v prvi vrsti pristojna sodišča države, v katerih ima otrok svoje običajno prebivališče (*résidence habituelle*).

25. Skladno s členom 61(a) ima Uredba prednost pred Haaško konvencijo iz leta 1996, kadar ima zadevni otrok običajno prebivališče na območju države članice. S tem je skladen člen 52(2) in (4) Haaške konvencije iz leta 1996, saj državam članicam dopušča uporabo skupnostnih pravil o pristojnosti za otroke, ki imajo svoje običajno prebivališče v Skupnosti.

26. Kot pravilno poudarjajo finska, nemška in grška vlada ter vlada Združenega kraljestva, je za koherentno razmejitev področij uporabe Haaške konvencije iz leta 1996 in Uredbe ter preprečevanje sporov o pristojnosti med sodišči držav članic in sodišči drugih držav pogodbenic Haaške konvencije iz leta 1996 potrebna enotna razlaga pojma običajnega prebivališča. [9]

27. Omeniti je treba še tri nadaljnje merodajne konvencije, katerih razmerje do Uredbe št. 2201/2003 je urejeno s členom 60 Uredbe:

– Haaška konvencija z dne 5. oktobra 1961 o pristojnosti in pravu, ki se uporablja v zvezi z zaščito mladoletnih oseb (Haaška konvencija iz leta 1961) [10] (člen 60(a)),

7 – Odločba Sveta 2008/431/ES z dne 5. junija 2008 (UL L 151, str. 36) države članice, ki še niso pristopile h konvenciji, pooblašča, da jo zaradi interesa Evropske skupnosti ratificirajo ali pristopijo k njej. Besedilo konvencije je natisnjeno kot priloga k Odločbi 2008/431/ES (UL L 151, str. 39).

8 – Predlog Komisije za Uredbo Sveta o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in v sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000 in o spremembi Uredbe (ES) št. 44/2001 v zvezi z zadevami glede nastanitve (COM(2002) 222 konč./2). Glej tudi moje sklepne predloge, predstavljene 20. septembra 2007 v zadevi C (C-435/06, ZOdl., str. I-10141, točka 49).

9 – Glej v zvezi z določbami o področju uporabe sklepne predloge v zadevi C (navedeni v opombi 8, točka 50).

10 – *Actes et documents de la Neuvième session de la Conférence de La Haye de droit international privé* (1960), zvezek IV. Z nemškim prevodom objavljeni v BGBl. 1971 II, str. 219 (dostopno pod: http://www.hcch.net/upload/text10_de.pdf.

– Evropska konvencija z dne 20. maja 1980 o priznavanju in izvršitvi odločb o skrbništvu nad otroki in ponovnem vzpostavljanju skrbništva nad otroki (Evropska konvencija iz leta 1980) [11] (člen 60(d)) in

– Haaška konvencija z dne 25. oktobra 1980 o civilnopravnih vidikih mednarodne ugrabitve otrok (Haaška konvencija iz leta 1980) [12] (člen 60(e)).

28. Skladno s členom 60 so z Uredbo št. 2201/2003 med državami članicami nadomeščene te konvencije, v kolikor se nanašajo na zadeve, urejene s to uredbo.

29. Haaška konvencija iz leta 1961 je predhodna ureditev, na kateri temelji Haaška konvencija iz leta 1996. [13] Že v Haaški konvenciji iz leta 1961 je bilo pri tem določeno običajno prebivališče kot navezna okoliščina za pristojnost. Evropska konvencija iz leta 1980 se tako kot Haaška konvencija iz leta 1980 pri repatriacijah ugrabljenih otrok prav tako navezuje na običajno prebivališče.

30. Člen 11 Uredbe št. 2201/2003 se na poseben način naslanja na Haaško konvencijo iz leta 1980 in je prevzel njeno usmeritev, kot je pred kratkim izpostavilo Sodišče v sodbi Rinau. [14] Z obema predpisoma se zasleduje cilj, da se ugrabljeni otroci nemudoma vrnejo v državo, v kateri so imeli običajno prebivališče pred protipravnim dejanjem. To pove-

11 – Dostopno pod: http://www.conventions.coe.int/Treaty/en/Treaties/Html/105.htm. Nemški prevod je objavljen v BGBl. 1990 II, str. 220.

12 – *Actes et documents de la Quatorzième session de la Conférence de La Haye de droit international* privé (1980), zvezek III, str. 413 in nasl. (dostopno pod: http://hcch.e-vision.nl/index_fr.php?act=conventions.pdf&cid=24). Nemški prevod je objavljen v Bundesgesetzblatt 1990 II, str. 207.

13 – Glej P. Lagarde, Erläuternder Bericht zum KSÜ, *Actes et documents de la Dix-huitième session de la Conférence de La Haye de droit international privé* (1996), zvezek II, str. 534, 538, točka 1 (dostopno pod: http://hcch.e-vision.nl/upload/expl34.pdf).

14 – Glej sodbo Sodišča z dne 11. julija 2008 v zadevi Rinau (C-195/08 PPU, ZOdl., str. I-5271, točki 49 in 62).

zovanje prav tako zahteva enotno razumevanje pojma običajnega prebivališča.

31. V merodajnih večstranskih konvencijah se zavestno odreka opredelitvi običajnega prebivališča in se podrobnejša opredelitev prepušča sodiščem v okviru presojanja dejstev v posameznem primeru. [15] Kot poudarjajo udeležene vlade, se pri konvencijah izhaja iz tega, da je pri tem odločilno dejansko središče življenjskih interesov prizadetega otroka, ki se ugotavlja na podlagi vseh relevantnih okoliščin in ki ga je treba razmejiti od pravno določenega pojma prebivališča. [16]

3. Pomen sodne prakse Sodišča glede pojma stalnega prebivališča v delovnem in socialnem pravu

32. Komisija pri svojem predlogu razlage izhaja iz nekoliko drugačnih poudarkov. V zvezi z opredelitvijo običajnega prebivališča napotuje na razmisleke, ki so bili oblikovani v okviru konvencije na podlagi člena K.3 Konvencije Evropske unije o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih. [17]

33. V pojasnjevalnem poročilu h konvenciji (poročilo Borrás) je navedeno, da je bila sprejeta odločitev proti uvedbi opredelitve običajnega prebivališča. Vendar se je upoštevala okoliščina, da je Sodišče na drugih pravnih področjih pojem običajnega bivališča opredelilo kot „kraj, ki mu je udeleženec prostovoljno določil stalni značaj trajnega ali stalnega kraja, v katerem ima svoje interese. Da bi določili običajno bivališče, je treba upoštevati vse elemente glavnih dejstev in

15 – Glej predlog Komisije (naveden v opombi 8, str. 9). P. Lagarde pojasnjuje, da je bil prevzem opredelitve običajnega prebivališča v Haaške konvencije iz leta 1996 zavrnjen, da se na ta način ne bi vplivalo na uporabo obstoječih konvencij, v katerih je prav tako uporabljen ta pojem (pojasnjevalno poročilo k Haaški konvenciji iz leta 1996, navedeno v opombi 13, str. 552, točka 40).

16 – Glej v zvezi s Haaško konvencijo iz leta 1961: pojasnjevalno poročilo W. de Steiger, *Actes et documents de la Neuvième session de la Conférence de La Haye de droit international privé* (1960), zvezek IV, str. 219, 225 in nasl. (dostopno pod: http://hcch.e-vision.nl/upload/expl10f.pdf).
V zvezi s Haaško konvencijo iz leta 1980: pojasnjevalno poročilo E. Pérez-Vera, *Actes et documents de la Quatorzième session de la Conférence de La Haye de droit international privé* (1980), zvezek III, str. 426, 445, točka 66 (dostopno pod: http://hcch.e-vision.nl/upload/expl28.pdf). Zadevna sodna praksa sodišč držav pogodbenic Haaške konvencije iz leta 1980 je vključena v podatkovno bazo INCADAT (http://www.incadat.com/index.cfm).
V zvezi z Evropsko konvencijo iz leta 1980: pojasnjevalno poročilo, točka 15 (dostopno pod: http://www.conventions.coe.int/Treaty/EN/Reports/HTML/105.htm), ki napotuje na Resolucijo (72) 1 srečanja ministrov Evropskega sveta z dne 18. januarja 1971, „On the Standardisation of the Legal Concepts of Domicile and Residence“ (dostopno pod: https://wcd.coe.int/com.instranet.InstraServlet?command=com.instranet.CmdBlobGet&InstranetImage=587935&SecMode=1&DocId=642796&Usage=2).

17 – UL 1998, C 221, str. 2. Konvencija sicer ni začela veljati, vendar lahko z vsebinskega vidika velja za predhodnico Uredbe št. 2201/2003. Pretežno so bile njene določbe vključene v Uredbo Sveta (ES) št. 1347/2000 z dne 29. maja 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo za skupne otroke zakoncev (UL L 160, str. 19), ki jo je nadomestila Uredba št. 2201/2003.

predvsem dejansko bivališče zainteresiranega“ [18].

34. Zastopnici Finske in Nemčije ter zastopnik Združenega kraljestva so na ustni obravnavi upravičeno ugovarjali uporabi te definicije za opredelitev otrokovega običajnega prebivališča v smislu Uredbe št. 2201/2003.

35. Zadevna sodna praksa se nanaša na specifično delovnopravno vprašanje, in sicer na predpostavke za dodelitev dodatka za tujce. Ta dodatek pripada uslužbencu Evropskih skupnosti samo, če običajno bivališče zaradi zaposlitve prenese v kraj zaposlitve, razen če je tam imel že prej prebivališče.

36. Ne glede na to, da to delovnopravno ozadje ni povezano s tukaj obravnavanim družinskopravnim kontekstom, opredelitve tudi z vsebinskega vidika ni primerno prenašati. Preveliko težo daje namreč namenu zainteresiranega. To je v primeru odraslih sicer možno. Tako poročilo Borrás tudi v povezavi s pristojnostjo za ločitve zakoncev ne napotuje zgolj po naključju na navedeno sodno prakso. Pri mlajših otrocih ni odločilna lastna volja, temveč volja staršev, ki jim kot del pravice do varstva in vzgoje pripada tudi pravica do določitve otrokovega prebivališča. Zlasti na področju sporov glede varstva in vzgoje pa lahko prihaja do razhajanj v predstavah nosilcev pravice do varstva in vzgoje o tem, kje naj bi otrok prebival. Zaradi tega je lahko namen očeta in/ali matere, da se z otrokom naseli na določenem kraju, samo indic za njegovo običajno prebivališče, ne pa tudi edina odločilna predpostavka.

37. Vladi Združenega kraljestva je možno tudi pritrditi, da naj se opredelitev prebivališča, ki jo je Sodišče oblikovalo v okviru razlage socialnopravnih predpisov, [19] ne bi prenašala na Uredbo št. 2201/2003, ker navedeni predpisi zasledujejo povsem različne cilje. Predpisi o uporabi sistemov socialne varnosti za delavce migrante so usmerjeni v razmejitev pristojnosti pri dodeljevanju določenih storitev med državo prebivališča

18 – A. Borrás, Pojasnjevalno poročilo h konvenciji na podlagi člena K.3 Pogodbe o Evropski uniji o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih, UL 1998, C 221, str. 27, točka 32. Citirano pasažo najdemo med drugim v sodbi Sodišča z dne 15. septembra 1994 v zadevi Magdalena Fernández proti Komisiji (C-452/93 P, Recueil, str. I-4295, točka 22) in je bila posledično sprejeta v ustaljeno sodno prakso Sodišča prve stopnje (glej na primer sodbo Sodišča z dne 25. oktobra 2005 v zadevi Herrero Romeu proti Komisiji (T-298/02, ZOdl., str. II-4599, točka 51).

19 – Glej sodbe Sodišča z dne 17. februarja 1977 v zadevi Di Paolo (76/76, Recueil, str. 315, točke 17 do 22), z dne 8. julija 1992 v zadevi Knoch (C-102/91, Recueil, str. I-4341, točke od 21 do 23), z dne 25. februarja 1999 v zadevi Swaddling (C-90/97, Recueil, str. I-1075, točki 29 in 30) in z dne 11. novembra 2004 v zadevi Adanez-Vega (C-372/02, ZOdl., str. I-10761, točka 37).

in državo zaposlitve. Pri tem v nasprotju s pristojnostmi za odločanje o varstvu in vzgoji ni v ospredju interes zainteresiranega, temveč delitev bremena med državami članicami.

4. Posledice za razlago pojma običajnega prebivališča v smislu Uredbe št. 2201/2003

38. Ob upoštevanju besedila in ciljev Uredbe št. 2201/2003 ter zadevnih večstranskih konvencij je treba pojem običajnega prebivališča iz člena 8(1) Uredbe razumeti tako, da ustreza dejanskemu središču otrokovih življenjskih interesov.

39. Za določitev dejanskega središča življenjskih interesov mora predložitveno sodišče upoštevati vse okoliščine, ki so obstajale „ob začetku postopka“. Ni jasno, kaj se v primeru, kot je obravnavani, ko je organ očitno po uradni dolžnosti začel postopek, šteje za začetek postopka. [20] Kot merodajno ravnanje bi prišla v poštev zlasti odreditev prevzema v varstvo z dne 16. novembra 2005, saj so organi na podlagi tega ukrepa prvič začeli delovati navzven. [21]

40. V zadevi se lahko za določitev kraja običajnega prebivališča upoštevajo predvsem stalnost in rednost prebivanja ter družinska in socialna vpetost otroka.

– Stalnost in rednost prebivanja

41. Za razmejitev običajnega prebivališča od zgolj prehodne navzočnosti mora bivanje praviloma trajati določen čas. Določenega roka sicer Uredba št. 2201/2003 v tej zvezi ne določa. Veliko bolj izhaja iz okoliščin posameznega primera, kdaj bivanje izkazuje potrebno stalnost. Pri tem so lahko zlasti pomembne starost otroka in v nadaljevanju opisane družinske in socialne razmere.

42. Ni nujno, da je bivanje nepretrgano. Tako začasna odsotnost otroka, na primer med

20 – Glej v zvezi s pojmom „začetek postopka“ v smislu člena 64(2) Uredbe št. 2201/2003 sklepne predloge v zadevi C (navedeni v opombi 8, točki 67 in 68).

21 – Zdi se, da je Sodišče za začetek postopka v smislu člena 64(2) Uredbe št. 2201/2003 štelo celo zgodnejši trenutek, in sicer začetek notranje preiskave v okviru organa (glej sodbo C, navedena v opombi 2, točka 72).

počitnicami, ne vzbuja dvoma glede obstoja običajnega prebivališča. Vendar ni možno sklepati na obstoj običajnega prebivališča, če vrnitev v kraj prvotnega prebivališča ni predvidena zaradi dejanskih okoliščin.

43. V okviru zakonite preselitve se lahko običajno prebivališče tudi po zelo kratkem času prenese v državo preselitve. Na to kaže člen 9(1) Uredbe št. 2201/2003. Po tej določbi obdržijo z odstopanjem od člena 8 sodišča države članice prejšnjega otrokovega običajnega prebivališča pristojnost še tri mesece po preselitvi, da lahko spremenijo sodno odločbo o pravicah do stikov z otrokom, ki je bila izdana v navedeni državi članici, preden se je otrok preselil, kadar ima nosilec pravic do stikov z otrokom na podlagi sodne odločbe o pravicah do stikov običajno prebivališče v državi članici otrokovega prejšnjega običajnega prebivališča. Določba torej izhaja iz tega, da se lahko že pred potekom treh mesecev običajno prebivališče nahaja v novem kraju bivanja, zaradi česar je z odstopanjem od člena 8 potrebna ureditev pristojnosti v korist sodišč države članice prejšnjega običajnega prebivališča.

44. Vendar se člen 9(1) nanaša samo na zelo specifičen položaj. Pri spremembi kraja je sicer treba upoštevati vse okoliščine posameznega primera. Indic za premestitev običajnega prebivališča je lahko zlasti soglasna odločitev staršev, da se z otrokom stalno naselijo v drugi državi. Volja staršev se lahko na primer izraža v različnih zunanjih okoliščinah, kot sta nakup ali najem stanovanja v državi preselitve, prijavi pri organih, sklenitvi delovnega razmerja in prijavi otroka v vrtcu ali šoli. Nasprotno oddaja prejšnjega stanovanja in prenehanja delovnega razmerja kakor tudi odjava pri organih govorijo o prenehanju običajnega prebivališča v državi izselitve.

45. V izjemnih primerih obstaja tudi možnost, da v prehodnem obdobju v državi izselitve ne obstaja več običajno prebivališče, ne da bi pri tem v državi preselitve že dobil status običajnega prebivališča. Za takšen primer je v členu 13 Uredbe št. 2201/2003 za sodišča države članice, v kateri se nahaja otrok, določena subsidiarna pristojnost.

46. V primeru ugrabitve otroka je v členu 10 pod določenimi predpostavkami določeno, da sodišča države članice, v kateri je otrok običajno prebival neposredno pred ugrabitvijo, obdržijo pristojnost. Vendar ugrabitev ne izključuje premestitve običajnega prebivališča v državo, v katero je bil otrok prenesen. Sprememba sodne pristojnosti lahko v tem primeru s privolitvijo nosilcev pravic do

varstva in vzgoje otroka in pristojnih organov začne takoj veljati (člen 10(a)). Sicer lahko prenos pristojnosti začne veljati šele, če je otrok v drugi državi članici prebival najmanj eno leto (člen 10(b)). Rok enega leta pa tudi v tem primeru ni odločilen. Prenos pristojnosti je odvisen od dodatnih okoliščin, navedenih v členu 10(b), od (i) do (iv).

– Otrokov družinski in socialni položaj

47. Stalnost, ki običajno prebivališče razlikuje od enostavne navzočnosti, je odvisna tudi od družinske in socialne vpetosti otroka. Naloga predložitvenega sodišča je, da si ob upoštevanju vseh dejavnikov, ki lahko imajo glede na otrokovo starost različen pomen, o tem ustvari celovito sliko.

48. Na družinski položaj pri tem odločilno vplivajo osebe, s katerimi otrok živi v kraju prebivališča ali je z njimi v rednem stiku, torej starši, bratje in sestre, stari starši in drugi ožji sorodniki. Za socialno vpetost so pomembne okoliščine, kot so obiskovanje šole, prijatelji, prostočasne dejavnosti in zlasti znanje jezika.

49. Ne da bi se vplivalo na celostno presojo vseh okoliščin s strani predložitvenega sodišča, v obravnavnem primeru vrsta okoliščin govori proti temu, da so otroci C, D in E že novembra 2005 imeli običajno prebivališče na Finskem. Sprva se je namreč načrtovalo samo preživljanje počitnic, kar bi lahko govorilo v prid nadaljnjemu obstoju običajnega prebivališča na Švedskem. Dalje, selitve z enega prostora za kampiranje na drugega izključujejo, da bi lahko otroci razvili trajne socialne vezi z drugimi osebami kot z materjo in očimom. Dodatna oteževalna okoliščina je še, da niso hodili v šolo.

50. Po drugi strani je treba izhajati iz tega, da so otroci govorili najmanj enega od finskih uradnih jezikov. Dalje so se starši novembra odrekli prvotnemu namenu, da bodo na Finskem preživljali samo počitnice. V prid navedenemu govori tudi dejstvo, da je družina oktobra 2005 načrtovala naselitev socialnega stanovanja na Finskem.

51. Če bi finska sodišča kljub temu prišla do ugotovitve, da C, D in E v merodajnem trenutku niso imeli običajnega prebivališča na Finskem, tako da ni podana pristojnost na podlagi člena 8(1) Uredbe št. 2201/2003, bi lahko pristojnost finskih sodišč izhajala iz člena 13. Pogoj za to je, da ob upoštevanju opisanih meril ni možno določiti drugega običajnega prebivališča, zlasti na Švedskem.

52. Na drugo vprašanje za predhodno odločanje je zaradi tega treba odgovoriti: otrokovo običajno prebivališče na podlagi člena 8(1) Uredbe št. 2201/2003 je v kraju, v katerem ima otrok ob upoštevanju vseh relevantnih dejanskih okoliščin, zlasti stalnosti in rednosti prebivanja ter družinske in socialne vpetosti, središče življenjskih interesov. Samo če ni možno ugotoviti običajnega prebivališča v tem smislu in tudi ne gre za pristojnost na podlagi člena 12 [22], so v skladu s členom 13(1) Uredbe pristojna sodišča države članice, v kateri je otrok.

C – *Tretje vprašanje za predhodno odločanje*

53. Tretje vprašanje za predhodno določanje, ki je razdeljeno na tri podvprašanja, se nanaša na razlago člena 20 Uredbe št. 2201/2003. V tej določbi je določeno, da lahko v nujnih primerih sodišča držav članic sprejmejo začasne ukrepe ali ukrepe zavarovanja, ki jih predvideva pravo te države članice, tudi v primeru, ko je po tej uredbi za odločanje o glavni stvari pristojno sodišče druge države članice.

54. V obravnavnem primeru je potrebna razlaga te določbe samo v primeru, če bo predložitveno sodišče ob upoštevanju odgovorov na drugo vprašanje za predhodno odločanje prišlo do ugotovitve, da finska sodišča niso pristojna že na podlagi členov 8 ali 13 Uredbe.

1. Podvprašanje 3.a)

55. S tem vprašanjem sodišče naproša za določitev predpostavk na podlagi člena 20(1) Uredbe št. 2201/2003 za sprejetje začasnih ukrepov v zvezi s starševsko odgovornostjo, zlasti takojšnjim prevzemom otroka v varstvo.

56. Pri razlagi člena 20(1) je sicer treba upoštevati, da ta določba za delovanje pooblašča sodišča, ki v skladu z določbami Uredbe niso pristojna za odločanje v glavni stvari in zaradi česar bi se na podlagi člena 17 Uredbe morala izreči za nepristojna. Člen 20(1) je zaradi tega treba načeloma razlagati ozko. Prav tako morajo imeti sodišča v nujnih primerih možnost izdaje vseh ukrepov, ki so potrebni zaradi zaščite otrokovih interesov.

22 – Prednost člena 12 v razmerju do člena 13 povzroča težave (glej Th. Rauscher v: Th. Rauscher (izd.), *Europäisches Zivilprozessrecht*, zvezek I, 2. izd., München, 2006, člen 13, točka 5).

57. Iz besedila te določbe sicer izhaja, da se lahko ukrepi nanašajo samo na otroke, ki se nahajajo v državi članici pristojnega sodišča. Sodišče države, kjer se otrok nahaja, lahko namreč zaradi povezanosti presodi, ali je treba sprejeti nujne ukrepe in kakšne. Dalje lahko skrbi tudi za izvedbo ukrepov. V tem smislu so izpolnjene predpostavke člena 20(1). Na vprašanje, sporno v literaturi, ali je v členu 20 določena pristojnost za nujne ukrepe ali zgolj napotek na pristojnost na podlagi *lex fori*, v obravnavnem primeru ni treba odgovoriti. [23] Finska sodišča so namreč tudi na podlagi nacionalnega prava očitno bila upravičena odrediti takojšnji prevzem v varstvo na podlagi člena 18 zakona o zaščiti otrok.

58. Drugič, iti mora za *nujen primer*. Nujnost je podana vselej, če je takojšnja dejavnost z vidika pristojnega sodišča v državi, kjer se otrok nahaja, potrebna zaradi varstva otrokovih interesov.

59. Merilo nujnosti iz člena 20(1) Uredbe je pri tem treba presojati ob upoštevanju odstavka 2 te določbe. Na podlagi člena 20(2) se začasni ukrepi prenehajo uporabljati, ko sodišče v državi članici, ki je po vsebini pristojno na podlagi te uredbe, sprejme ukrepe, za katere meni, da so primerni. Kot poudarja vlada Združenega kraljestva, člen 20 tako zagotavlja dosledno sodno pristojnost, pri čemer lahko sodišče, ki je pristojno po vsebini, zadevo vselej rešuje samo. Kot pravilno navaja nemška vlada, zaradi tega ne obstaja nevarnost, da bi bil sistem pristojnosti, kot ga določa Uredba, spodkopan zaradi preširoke razlage pojma nujnosti v smislu člena 20(1).

60. Tretjič, člen 20(1) dopušča samo *začasne* ukrepe. Dokončna odločitev je pridržana sodišču, ki je pristojno za odločanje v glavni stvari. Vendar člen 20 ne določa določene časovne omejitve trajanja začasnih ukrepov. Če sodišče, ki je odredilo začasni ukrep, tega ni časovno omejilo ali razveljavilo, se na podlagi člena 20(2) preneha uporabljati, ko postane dejavno sodišče v državi članici, ki je pristojno po vsebini.

61. Komisija v zvezi s tretjim podvprašanjem napotuje na sodno prakso k členu 24 Bruseljske konvencije, ki ustreza členu 31

23 – Glej v zvezi s stanjem spora M. Andrae, Zur Abgrenzung des räumlichen Anwendungsbereichs von KSÜ und autonomem IZPR/IPR, *Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts – IPRax*, 2006, str. 82, 85 in nasl.

Uredbe št. 44/2001. [24] V skladu z navedenim je „začasne ukrepe“ v smislu teh predpisov treba razumeti kot ukrepe, katerih namen je ohraniti dejansko in pravno stanje, da bi zavarovali pravice, katerih priznanje se sicer zahteva od sodišča, pristojnega v zadevi v glavni stvari. [25] Sodišče mora za njegovo odobritev zahtevati izpolnitev vseh pogojev, ki zagotavljajo začasnost oziroma zaščitnost odrejenega ukrepa. [26]

62. Če se švedska sodišča, ki so morebiti pristojna v zadevi v glavni stvari, ne bi s tem ukvarjala, bi obstajala nevarnost, da bi s strani *Perusturvalautakunta* 15. decembra 2005 odrejeni prevzem v varstvo in nastanitev, v nasprotju s to sodno prakso, trajal do polnoletnosti otrok. Ker v Uredbi tudi ni določena napotitev na pristojno sodišče (glej k temu podvprašanje 3.c), bi lahko po poteku začasnih ukrepov nastala praznina v skrbništvu, ki bi bila v nasprotju s cilji Uredbe.

63. K temu je treba po eni strani pripomniti, da je prenos sodne prakse s področja začasnih ukrepov po Bruseljski konvenciji v obravnavnem primeru vprašljiv. Začasni ukrepi v civilni ali gospodarski zadevi v smislu te konvencije oziroma Uredbe št. 44/2001 so namenjeni varstvu pravic vlagatelja zahtevka in zaradi tega začasno posegajo v pravice nasprotne stranke. Zaradi tega morajo biti ustrezni začasni ukrepi sodišča, ki ni pristojno v zadevi v glavni stvari, omejeni na najnujnejše.

64. V nasprotju z navedenim so pri ukrepih na podlagi člena 20(1) Uredbe št. 2201/2003 v ospredju interesi otroka, ki svojih interesov ne more sam uresničevati. Sicer varstveni ukrepi omejujejo pravico staršev do varstva in vzgoje. Vendar se lahko obrnejo na pristojno sodišče in tako dosežejo prenehanje veljavnosti začasnih ukrepov na podlagi člena 20(2). V tem je pomembna razlika v primerjavi s členom 24 Bruseljske konvencije in členom 31 Uredbe št. 44/2001, v katerih manjka primerljiva določba.

65. Po drugi strani je treba pritrditi Komisiji, da se je lahko otrokovo stalno prebivališče med prevzemom v varstvo in nastanitvijo, ki

24 – Uredba Sveta (ES) št. 44/2001 z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2001, L 12, str. 1).

25 – Sodbe Sodišča z dne 26. marca 1992 v zadevi Reichert in Kockler (C-261/90, Recueil, str. I-2149, točka 34), z dne 17. novembra 1998 v zadevi Van Uden (C-391/95, Recueil, str. I-7091, točka 37) in z dne 28. aprila 2005 v zadevi St. Paul Dairy Industries (C-104/03, ZOdl., str. I-3481, točka 13).

26 – Sodbe Sodišča z dne 21. maja 1980 v zadevi Denilauler (125/79, Recueil, str. 1553, točka 15), Van Uden (navedena v opombi 25, točka 38) in St. Paul Dairy Industries (navedena v opombi 25, točka 14).

so jo odredili finski organi, preneslo na Finsko. Skladno z navedenim bi bila finska sodišča na podlagi člena 8(1) Uredbe pristojna za naknadno uveden nov postopek v glavni stvari. V vsakem primeru govori veliko okoliščin za to, da družina, ki je že dolgo tega državo zapustila, na Švedskem nima več običajnega prebivališča in da na Finskem ne načrtuje zgolj preživljanja počitnic in da tudi iz objektivnih dejanskih okoliščin izhaja, da vrnitev na Švedsko ni verjetna. Tako bi lahko bila na podlagi člena 13 finska sodišča pristojna za nov postopek, če na Finskem še ne bi imeli začasnega prebivališča. „Pomanjkanje pristojnosti“ tako ni podano.

2. Podvprašanje 3.b)

66. Z drugim podvprašanjem želi predložitveno sodišče vedeti, ali so ukrepi zavarovanja v smislu člena 20(1) Uredbe samo tisti ukrepi, ki se lahko sprejmejo v skladu z nacionalnim pravom, in ali so pri uporabi tega člena predpisi nacionalnega prava o teh ukrepih zavezujoči.

67. Skladno z besedilom določbe je dopuščena odreditev začasnih ukrepov, ki jih določa nacionalno pravo. Ne glede na predpostavke, predstavljene v okviru odgovora na podvprašanje 3.a), člen 20 Uredbe ne vsebuje nadaljnjih predpostavk za oblikovanje merodajnih nacionalnih predpisov. [27]

68. Pri tem je treba upoštevati, da je pojem začasnega ukrepa avtonomen pojem prava Skupnosti. Kot pravilno navajata finska vlada in Komisija, člen 20(1) tako ne nasprotuje niti takšnim ukrepom, ki v nacionalnem pravu niso določeni izrecno kot začasni ukrepi. Kot izhaja iz odgovora na prvo podvprašanje, je v določbi dopuščeno sprejetje vseh ukrepov, ki so potrebni za varstvo otrokovih interesov do ukrepanja v glavni stvari pristojnega sodišča in ki niso dokončni.

69. Sicer je naloga predložitvenega sodišča, da določi, kateri ukrepi se lahko sprejmejo na podlagi nacionalnega prava in ali so predpisi nacionalnega prava zavezujoči.

27 – Kot navaja nemška vlada, se med nacionalne določbe uvrščajo tudi predpisi mednarodnega zasebnega prava. Če se v skladu s temi predpisi lahko uporablja pravo druge države, člen 20(1) Uredbe ne nasprotuje niti uporabi tujih predpisov, na katere napotuje kolizijsko pravilo države pristojnega sodišča.

3. Podvprašanje 3.c)

zagotovitev jasne pristojnosti za ukrepe na področju starševskega varstva, ki so v interesu otroka.

70. Dalje predložitveno sodišče postavlja vprašanje, ali je treba po sprejetju ukrepa zavarovanja zadevo po uradni dolžnosti predati sodišču pristojne države članice.

74. Vendar v Uredbi tudi ni prepovedano, da bi sodišče, ki je sprejelo začasni ukrep, o tem ukrepu seznanilo sodišče, ki je po njegovem mnenju pristojno za odločanje v glavni stvari. S tem namenom lahko vključi tudi osrednji organ, ki lahko v skladu s členom 55(a) Uredbe št. 2201/2003 vzpostavi stik z osrednjim organom druge države.

71. Samo grška vlada se zavzema za ustrezno dolžnost, medtem ko preostali udeleženci odklanjajo takšno obveznost zaradi pomanjkanja tovrstne določbe.

D – *Četrto vprašanje za predhodno odločanje*

72. Dejansko je samo v členu 15 Uredbe št. 2201/2003 določen prenos na sodišče, ki je primernejše za odločanje. Vendar ta določba k temu pooblašča samo sodišče, ki je po vsebini pristojno za zadevo. V zvezi s sodiščem, ki je na podlagi člena 20(1) Uredbe odredilo začasni ukrep na podlagi nacionalnega prava, prenos na sodišče, ki je pristojno v glavni stvari, ni urejen.

75. Končno želi predložitveno sodišče vedeti, ali je treba v primeru, ko sodišče na podlagi Uredbe št. 2201/2003 ni pristojno, tožbo kot nedopustno zavreči ali zadevo predati sodišču druge države članice.

73. Dolžnost prenosa iz razlogov, navedenih v odgovoru na vprašanje 3.b), tudi ni nujna za

76. Na podlagi člena 17 Uredbe se v primeru, če je sodišču države članice predložena zadeva, za katero po tej uredbi ni pristojno

in za katero je po tej uredbi pristojno sodišče druge države članice, po uradni dolžnosti izreče za nepristojno. Prenos na pristojno sodišče v drugi državi članici v Uredbi ni predviden.

77. Grški vladi je treba pritrditi, da je cilj Uredbe zagotoviti ureditev sodne pristojnosti za ukrepe na področju starševskega varstva brez pravnih praznin. To načeloma zagotavljata člena 8 in 13 Uredbe. Če ne gre za nujen primer, se lahko počaka, da na podlagi teh določb pristojna sodišča postanejo dejavna po uradni dolžnosti ali na zahtevo stranke, ko se je drugo sodišče izreklo za nepristojno.

78. Določbe Uredbe pa ne morejo zagotoviti, da bi bilo pristojno sodišče sploh seznanjeno z dejavnostmi v drugi državi članici. Ker zakonodajalec ni uredil obveznosti prenosa, te ni možno izpeljati iz ciljev Uredbe.

79. Poleg tega je lahko sodišče, ki ob začetku postopka še ni bilo pristojno, pristojno za nov postopek, če se je običajno prebivališče med prvim postopkom preneslo v zadevno državo članico. Zaradi tega obveznost prenosa na sodišče, ki je bilo pristojno ob začetku postopka v prvem postopku, morebiti ne bi bila smiselna.

80. Uredba nepristojnega sodišča tudi ne ovira, da s svojo odločitvijo seznani sodišče druge države članice, za katero meni, da je pristojno. V ta namen se lahko vključijo tudi osrednji organi na podlagi člena 55 Uredbe. Takšna informacija, ki jo nepristojno sodišče posreduje sodišču druge države članice in ki z Uredbo ni urejena, pa zadnjega ne zavezuje glede pristojnosti. Temu sodišču je pridržan preizkus svoje pristojnosti.

V – Predlog

81. Na podlagi teh razmislekov Sodišču predlagam, naj na vprašanja za predhodno odločanje Korkein hallinto-oikeus odgovori:

1. Člen 1(1) Uredbe Sveta (ES) št. 2201/2003 z dne 27. novembra 2003 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v zakonskih sporih in sporih v zvezi s starševsko odgovornostjo ter o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1347/2000, kot je bila spremenjena z Uredbo Sveta (ES) št. 2116/2004 z dne 2. decembra 2004, je treba razlagati tako, da pojem „civilne zadeve“ v smislu te določbe zajema posamično odločbo, s katero sta odrejena takojšen prevzem v varstvo in nastanitev otroka v družinski dom zunaj lastne družine, če je bila ta odločba sprejeta v okviru javnopravnih pravil o zaščiti otrok.

2. Otrokovo običajno prebivališče na podlagi člena 8(1) Uredbe št. 2201/2003 je v kraju, v katerem ima otrok ob upoštevanju vseh relevantnih dejanskih okoliščin, zlasti stalnosti in rednosti prebivanja ter družinske in socialne vpetosti, središče življenjskih interesov. Samo če ni možno ugotoviti običajnega prebivališča v tem smislu in tudi ne obstaja pristojnost na podlagi člena 12, so v skladu s členom 13(1) Uredbe pristojna sodišča države članice, v kateri je otrok.

3. a) V členu 20(1) Uredbe št. 2201/2003 v nujnih primerih sodiščem države članice je dopuščeno sprejetje vseh začasnih ukrepov za varstvo otroka, ki se nahaja v tej državi članici, tudi v primeru, ko so po tej uredbi za odločanje o glavni stvari pristojna sodišča druge države članice. Nujnost je podana, če je z vidika pristojnega sodišča za varstvo otrokovih interesov potrebna takojšnja dejavnost v državi, kjer se nahaja otrok.

b) Člen 20(1) Uredbe dopušča sprejetje začasnih ukrepov, ki jih predvideva pravo države članice zadevnega sodišča, pri čemer ni nujno, da so slednji v notranjem pravu izrecno opredeljeni kot začasni ukrepi. Sicer pa je naloga predložitvenega sodišča določiti, kateri ukrepi nacionalnega prava se lahko sprejmejo in ali so predpisi notranjega prava zavezujoči.

c) Uredba ne zavezuje sodišča, ki je sprejelo začasni ukrep na podlagi člena 20(1), da zadevo prenese sodišču druge države članice, ki je pristojno v zadevi v glavni stvari. Vendar sodišča, ki obravnava zadevo, ne ovira, da o sprejetih ukrepih neposredno ali z vključitvijo osrednjih organov seznani pristojno sodišče.

4. Sodišče, ki po Uredbi ni pristojno za odločanje v glavni stvari in začasnih ukrepov na podlagi člena 20(1) Uredbe ne šteje za nujne, se mora na podlagi člena 17 Uredbe izreči za nepristojno. Prenos na pristojno sodišče v Uredbi ni predviden. Uredba pa sodišča, ki obravnava zadevo, ne ovira, da o sprejetih ukrepih neposredno ali z vključitvijo osrednjih organov seznani pristojno sodišče.